

25.02.2000 р. № 39. [Електронний ресурс] .-Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

3. Методрекомендації № 720 – Методичні рекомендації щодо застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15.06.2011 р. № 720. [Електронний ресурс] .-Режим доступу:
<https://ips.ligazakon.net/document/view/MF11044?an=1>

ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА, СКЛАД ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Гаркуша С. А., доцент, Кириченко Я. В., магістр, Сумський національний аграрний університет

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва, поставок товарів і послуг, надання в оренду або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій.

У промисловості ОФ складають приблизно 80 %, у національному багатстві країни – приблизно 60 %.

Класифікація основних фондів:[1]

1. За ознакою подібності їхнього функціонального призначення та натурально-речового складу розподіляються на:

- будівлі;
- споруди;
- передавальні пристрої;
- машини та устаткування
- транспортні засоби;
- господарський інвентар;
- інструмент;
- виробничий інвентар та приладдя;
- інші основні фонди.

2. За призначенням (у сфері використання):

- виробничі;
- невиробничі.

3. За ступенем участі у виробничому процесі:

- активні;
- пасивні.

4. По групах для встановлення норм амортизаційних відрахувань:

• перша : будівлі, споруди, їхні структурні компоненти, передавальні пристрої;

• друга: автомобільний транспорт, меблі, побутові електронні, оптичні, електромеханічні прилади та інструменти, інше офісне обладнання, прилади до нього;

• третя: основні фонди, не включені до першої, другої, четвертої груп;

- четверта: електронно-обчислювальні машини для автоматичної обробки інформації, їх програмне забезпечення, інші інформаційні системи, телефони (у т.ч. мобільні).

Структура основних фондів – це розподіл основних фондів за видами (групами), відображений у відсотках від їх загальної вартості по підприємству, галузі або житлово-комунальному господарству в цілому.

Розрізняють галузеву, вікову і технологічну структуру основних фондів. Галузева структура характеризується співвідношенням питомої ваги основних фондів різних галузей до загальної вартості основних фондів в промисловості. Вікова структура – це співвідношення різних вікових груп основних фондів в їх загальній вартості.[2]

Облік основних виробничих фондів підприємства ведеться у натуральному та вартісному виразі. Облік основних фондів у вартісному виразі називається їх оцінкою.

Оцінка основних фондів підприємства потрібна для того, щоб правильно визначити загальний обсяг основних фондів, їх динаміку і структуру, розрахувати економічні показники господарської діяльності підприємства за певний проміжок часу. Така оцінка проводиться з метою встановлення ступеня зносу та планування витрат на оновлення, модернізацію та ремонт основних фондів.[3]

З огляду на тривале функціонування та поступове спрацювання засобів праці, постійну зміну умов їх відтворення існує кілька видів оцінки основних фондів:[4]

1. Залежно від моменту проведення оцінки засоби виробництва оцінюються за первісною та відновленою вартістю.

2. З урахуванням стану основних фондів оцінка їх проводиться за повною та залишковою вартістю.

Первісна вартість – це фактична сума коштів, витрачених на придбання (або створення) та введення в дію необоротних активів.

До первісної вартості необоротних активів включають такі витрати:

- ціна придбання ОФ;
- витрати на встановлення, монтаж, налагодження основних засобів;
- реєстраційні збори, державне мито та інші платежі, пов'язані з придбанням прав на об'єкт ОФ;
- витрати на доставку основних засобів;
- інші (ввізне мито, непрямі податки, страхування ризиків тощо).

Витрати на сплату відсотків за користування кредитом не включаються до первісної вартості необоротних активів, придбаних або створених повністю або частково за рахунок позикового капіталу. [5]

Справедливою вартістю необоротних активів є їх ринкова вартість, визначена експертами або фахівцями підприємства. Первісною вартістю необоротних активів, що віднесені до статутного капіталу підприємства, є погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість.

Після надходження необоротних активів підприємство може мати витрати, пов'язані з їх експлуатацією або поліпшенням їх стану.

Балансова вартість являє собою на початок розрахункового року, за якою ОФ обліковуються на балансі підприємства вона містить витрати, пов'язані з поліпшенням стану основних засобів, за рахунок:

- 1) впровадження більш ефективного технологічного процесу;
- 2) ремонту, реконструкції тощо.

Ліквідаційна вартість – це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від продажу (ліквідації) об'єкта після закінчення терміну його експлуатації за вирахуванням витрат, пов'язаних із продажем (ліквідацією).

Амортизована вартість – це вартість спрацювання ОФ, яка визначається за формулою:

$$V_{\text{ам}} = V_{\text{перв}} - V_{\text{лікв}}$$

де:

$V_{\text{перв}}$ – вартість початкова;

$V_{\text{лікв}}$ – вартість ліквідаційна.

Залишкова вартість – це вартість ОФ, ще не перенесена на вартість виготовленої продукції.

$$V_{\text{зал}} = V_{\text{перв}} - V_{\text{зносу}}$$

Відновлена вартість являє собою відтворення в сучасних умовах точної копії ОФ з використанням аналогічних матеріалів та збереженням всіх експлуатаційних параметрів.[6]

Список використаних джерел:

1. Васильєва Н. А. Економіка підприємства: конспект лекцій / Н. А. Васильєва, Т. А. Матеуш, М. Г. Міронов. – М.: Юрайт, 2011. – 191 с.
2. Щирська О. В. Відтворення і новий підхід до амортизації основних засобів [Електронний ресурс] / О. В.Щирська // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 5. – С. 298-312
3. Дмитренко Е.Д., Завіруха І.В. Відтворення основних фондів в сучасних умовах: форми, види та джерела // Сучасна економіка: випуск 3. – Київ: ДПК, 2011. – 122 с.
4. Гончар Л. В. Оцінка основних засобів як об'єкта інвестиційно- орієнтованого управління / Гончар Л. В., Гарна С. О. // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». Зб. наук. пр. – № 7 – Тернопіль, 2013. – С. 302-305
5. Смоленюк, П. С. Облік основних засобів в нових умовах господарювання [Текст] / П. С. Смоленюк // Наука і економіка. – 2012. – № 1 (25). – С.108–116.
6. Горлачук В. В. Економіка підприємства : [навчальний посібник] / В. В. Горлачук, І. Г. Яненкова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 344 с.